

מסורת הש"ס

(א) נדרים יט. מוספתא דטרוכות פ"ה ה"ה ומוספתא דנמשנה דטרוכות מ"ז ומ"ט כפ"ד לא נזכר דברי ר' מאיר לכן שפיר איתא דמינא ספק משקין. (ב) ונקמן פ"ז (ג) ונקמן פ"ז מ"ד נדרים יט. פ"ז לו. (ד) ונקמן (ה) ונקמן (ו) ונקמן (ז) ונקמן (ח) ונקמן (ט) ונקמן (י) ונקמן (יא) ונקמן (יב) ונקמן (יג) ונקמן (יד) ונקמן (טו) ונקמן (טז) ונקמן (יז) ונקמן (יח) ונקמן (יט) ונקמן (כ).

הנהגות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ספק משקה וכו' כגון היה מקל צידו:

מוסף רש"י

ספק משקין. ללל טומאה משקין קרי ספק. משום דלית להו עיקר מן התורה, לפי שלא מנצי טומאה למשקין כפירוש מן התורה, והא דכתיב (ויקרא יא) וכל משקה אשר ישמה בכל כלי יטמא, הווא הכשר הווא (נדרים יט). לטמא טמא. ללל טומאה לעלמן והא טמאין (טו). אבל טומאות עצמן יש להן. מדאורייתא רמא עליהו אס טמא (נדרים יז). לא דיין שהו דין. שכן משקין (נדרים יז). שאינו מכשיר. ואם על התרומה (נדרים יז). ששפך כמים. הו' כמים ומכשיר (נדרים יט).

מוסף תוספות

א. דכתיב גבי אוכל דמשמע שואוכל מטמא אחרים והיינו משקה. מוס' ר"פ דר' דהא (א). ב. אלאמה דלעצמן איכא טומאה דאורייתא. ג. משמע דאפי' טומאה עצמו אין בהו. מוס' שאלן. ד. ועליה קאמר דלטמא אחרים אין טומאה למשקין כל עיקר. מ"י ה"ק. בין לאוכלין בין לכלים. מוס' ה"א. ה. ואין צריך למת שפך לכל חד וחד תורי קריא משום תלושין ומחברין דכיון. מולן לו: מוס' ד"ה מה. ו. ונגע בו השרץ. מוס' ה"א. ז. אלאמה כל זמן שהוה במים אינו טמא. מוס' ר"פ. ח. דמשקין לשון רבים. מוס' ה"א. ט. וקריא אדם ואדם. מוס' שאלן. ט. דעריפא מהא קמשינ, אבל הכא לא מצי לשנויי. ר"ה. הנה לכן אמר הכה מוס' ר"פ.

רבינו חננאל

ספק משקה הוא טמא אבל לטמא אחרים טהורים. וכיון שהו הבשר ששנינו במשנתנו ודל הטהומה שנטמא בספק משקה הוא אכור ר"מ. זה טהור, ומאחר ששורפין אותו עב הבשר שנטמא באב הטומאה, כן מותר לשרוף התרומה הטהומה וטהומה יחדו, ואמר לו ר"י לא כי אלא ודל שנטמא מספק משקין לאוכלין טמא מן התורה הוא טומאת משקין לטמא אחרים מן התורה. ומצאת משנתו לר"מ טמא וטהור, לר"י טמא וטהור, לפיכך השיב ר"י לטעמיה אינה איה הנהגה, שהו. טמא וטהור וזה טמא וטהור, ומצאת לטעמיה דר"מ מדה ולטעמיה דר"י אינה היא מדה. ואקשינן אהא דתנאי ספק משקין לטמא טמא אחרים טהור דברי ר' מאיר, וכן היה ר' אליעזר אומר כדבריו, איני דר' אליעזר כר' מאיר סבירא ליה דאמר משקה לטמא טמא אחרים טהור, והתניא ר' אליעזר אומר אין טומאה למשקין כל עיקר, תדע שהרי העיד יוסף בן יעזר איש צדדה על משקה בית מטבחיא דכן, הניחא לשמואל דאמר דכן מלטמא אחרים אבל טומאת עצמן יש בהן דחינו דר' מאיר, אלא לרב דאמר

אור לארבעה עשר

ספק משקה ליטמא טמא לטמא אחרים טהור. כשנוול ספק במשקה בתחילת טומאתו כגון טמא שפסע רגלו במשקין טהורין ספק נגע ספק לא נגע זהו ספק משקה ליטמא שנוול לו ספק טומאה טמא מן הספק דקסבר טומאת משקין להיות עלמן טמאין דאוריית'

(א) ספק משקין ליטמא טמא לטמא אחרים טהור דברי ר"מ וכן היה רבי אלעזר אומר כדבריו רבי יהודה אומר לכל טמא רבי יוסי ור"ש אומרים לאוכלין טמאין לכלים טהורין וסבר רבי אלעזר משקין אית להו טומאה בעולם והתניא ר"א אומר אין טומאה למשקין כל עיקר תדע שהרי (העיד (י'וסף) בן יעזר איש צדדה על איל קמצא דבן יעזל משקין בית מטבחיא דכן הניחא לשמואל דאמר דכן מלטמא טומאת אחרים אבל טומאת עצמן יש להן שפיר אלא לרב דאמר דכן ממש מאי איכא למימר אמר ר"ג בר יצחק אחרא והא כדבריו קאמר דנפישו ועוד והא וכן קתני קשיא גופא ר"ב אמר ר"ב אמר ר"ב ממש ושמואל אמר דכן מלטמא טומאת אחרים אבל טומאת עצמן יש להן רב אמר דכן ממש קסבר טומאת משקין דרבנן וכן גזרו רבנן במשקין דעלמא ובמשקין בית מטבחיא לא גזרו ושמואל אמר דכן מלטמא טומאת אחרים אבל טומאת עצמן יש להן קסבר טומאת משקין עצמן דאורייתא לטמא אחרים דרבנן וכן גזרו רבנן במשקין דעלמא במשקין בית מטבחיא לא גזרו וכן גזרו רבנן לממוי אחרים אבל טומאת עצמן יש להן א"ל רב הונא בר חיננא לבריה כי עיילת לקמיה דרב פפא רמי ליה מי אמר שמואל דכן מלטמא טומאת אחרים אבל טומאת עצמן יש להן קרי כאן ובהבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל אמר רב שישא

בר' דרב אידי מידי דהוה ארביעי בקדש מתקף לה רב אשרי רביעי בקדש לא איקרי טמא האי איקרי טמא קשיא ת"ש² וכל משקה אשר ישמה בכל כלי יטמא מאי יטמא הכשיר הכשיר מרישא דקרא שמעת ליה מכל האוכל אשר יאכל וגו' חד בתלושין וחד במחברין וצריכי דאי אשמעינן בתלושין משום דאחשביהו אבל מחברין אימא לא ואי תנא מחברין משום דקיימי בדוכתייהו חשיבי אבל תלושין אימא לא צריכי ת"ש³ אך מעין ובור מקוה מים יהיה טהור מאי יהיה טהור מטומאתו ותלושין מי מכשירין והאמר ר' יוסי בר' חנינא ימשקין בית מטבחיא לא דיין שהן דכן אלא שאין מכשירין תירגומא על דם דאמר ר' חייא בר אבא א"ר יוחנן (ה) מנין לרם קדשים שאינו מכשיר שנא' על הארץ תשפכנו כמים דם שנשפך כמים מכשיר דם

אשר ישמה מוקי לה לקמן לענין הכשר בשמעתין: **פדע.** דלן להם טומאה מן התורה כל עיקר ואפילו לטומאת עצמן: **שפרי העיד יוסף בן יעזר על איל קמצא דכן.** מין חגב שמו איל קמצא דכן שהוא טהור וכשר לאכילה: **ועל משקה צים מטבחיא דכן.** על משקין של צים המטבחים שצבורה כגון הדס והמים שהן דכן שאין מקבלין טומאה אלאמה טומאת משקין דרבנן ובהני לא גזרו משום הפסד קדשים דאי דאורייתא היכי מנז רבנן לטהרינהו: **הא ניחא.** הא דלמרת לר' אלעזר יש להן טומאה לשמואל דלמרת הא דכן דיוסף בן יעזר דכן מלטמא אחרים קאמר אלל טומאת עצמן יש בהן מניית לתרזי דהאי אין טומאה למשקין דקאמר רבי אלעזר לטמא אחרים קאמר דהא מעדותו דיוסף בן יעזר מצינו רחיה לדבריו ויוסף בן יעזר לטמא אחרים קאמר: **אלא לרב דאמר דכן ממש.** קאמר יוסף בן יעזר ואפי' מטומאת עצמן על כרחך רבי אלעזר נמי מטומאת עצמן קאמר: **אחדא.** הא דקאמר ר' אלעזר כדבריו דרבי מאיר אלטמא אחרים טהור דרבי מאיר קאי אלל ליטמא טמא לא סבירא ליה כוותיה: **ה"ג** והא דכדבריו דנפישו קאמר ועוד הא וכן קסני קשיא. דנפישו כלומר כדבריו לשון דברים רבים משמע: **קסבר.** יוסף בן יעזר טומאת משקין אפילו לטומאת עצמן דרבנן: **ושמואל אמר כו' קסבר.** יוסף בן יעזר טומאת משקין דאורייתא לעלמן מן וכל משקה אשר ישמה אלל לטמא אחרים דרבנן וכן גזרו רבנן לטמא אחרים במשקין בעלמא אלל משקין צים מטבחיא לא גזרו לטמא אחרים אלל טומאת עצמן יש בהן דהא מדאורייתא רמיא עליהו ולא מנז רבנן למשקליה: **קרי כאן והבשר אשר יגע כו'.** והני דמשקין לא מטמאין אוכלין דחולין מיהו גבי קדשים אשר יגע בכל טמא כתיב וכיון דלמרת משקין מטמאין מדאורייתא לעלמן בשר קודש הנוגע בהן הרי נגע בטמא: **מידי דהוה ארביעי צקודש.** דהוה ענין פסול ואינו מטמא קודש: **רביעי צקודש לא איקרי טמא.** ומק"י הוא דנפקין לן ביה פסולא לקמן. הלכך כי נגע ציה קודש לא יעזר לטמא אחרים קאמר: **אלא לרב דאמר דכן ממש.** ללא משקה אשר ישמה כו'. דקא שמעתין בכלי חרס שקיבל טומאה מן השרץ וכתיב (ויקרא יא) כל אשר צמכו יטמא מכל האוכל וגו' וכל משקה אשר ישמה בכל כלי יטמא וגו' וקס"ד דהכי קאמר אחד אוכלין שצמכו ואחד משקין שצמכו יטמא וגו' דלא דרשת יטמא יטמא מיהו טומאת עצמן מיהא מיטמו: **מאי יטמא הכשר.** והכי קאמר כל אשר צמכו יטמא מכל האוכל אשר יצא עליו מים או שיצא עליו כל המשקה אשר ישמה בכל כלי הוי הכשר ויטמא האוכל מממת אויר כלי חרס טמא: **בכל כלי היינו משקין תלושין:** דלחשבינשו. הואיל ומלמן גילה דעמו שהוא לרץ להם והוה חשיבתן: **אך מעין ובור יהיה טהור.** דלשמעינן הואיל ומחברין יניחו לא מיטמו הא תלושין מקבלין טומאה וקשיא לרב: **יהיה טהור מטומאהו.** והכי קאמר אס יצא הטמא צמעינ ובור מקוה מים יהיה טהור הואיל ועבד הא שאזנין לא מטהרי ליה: **ותלושין מי מכשיר.** אמנם הוא דמתמה משום דמים תלושין לא חשיבי אלל אשאר משקין לא מתמה דכולהו תלושין יניחו: **אלא שאין מכשירים.** אלאמה הכשר תלושין דרבנן הוא דאי מדאורייתא מלן שקליה ממשקין צים מטבחיא דלא ליכשרו: **לייגמא.** ללא דקתני אין מכשירין אלס דמשקה צים מטבחיא ולא אמים ודס קדשים רחמנא אפקיה דלא ליכשר כדברי חייא: **שנשפך כמים.** דס חולין שאין חשין לקבלו בכלי מכשיר דליחשקש למים אלל דס קדשים מתקבל בכלי וזריך ממנו למנוח ואינו נשפך לאיצור כמים אינו מכשיר דלא איחשקש למים:

פרק ראשון פסחים

קשה צמה חולקין כיון דר' יוסי אליבא דרבי עקיבא אומר וכן אינו מודה ר' מאיר דלר' עקיבא משקין לטמא אחרים דאורייתא הא ר' עקיבא דריש צהדיא יטמא יטמא צהדיא דכו ציוס דרש ר' עקיבא אס ותי' ה"ר יוסף מירושלים דסבירא לר' מאיר דלטמא דכתיב גבי משקין היינו הכשר ומשקה דמקבל טומאה נפקא ליה מדדריש ר' עקיבא גבי חולין יטמא^א דשני עושה שלשי וצחולין לכ"ע אין אוכל טמא: **אולל שלשי ע"כ היינו משקין ב.** **בשלא יטמא לשמואל דאמר דכן מלטמא אחרים.** **אחרים.** אע"ג דרבי אלעזר קאמר אין להן טומאה כל עיקר^ב היינו משום דקאי צמ"כ אמילתיה דר' שמעון דלמרת לאוכלין טמא כללים טהור^ג: **חד בתלושין וחד במחברין.** והא דכתיב (ויקרא יא) וכן יותן מים על זרע הא למרין צמ"כ דחולין (ד' לו: וסס) דחד צממת וחד צשך וצריכי^ה וכיון דגלי לן קרא צמד מניייהו דלן חילוק צין תלושין וצין מחוברים ה"ה צלדך ומחברים פי' ריצי"א דצשעת חיצורין נצקו צאוול והעלה האוול מן המים^ו אלל אס נגע צצודו צמים אינו מוכשר דתמן צממכת מכשירין (פ"ד מ"ו) ללון צממרה נדה מדיחתו והוא טהור העלמו כל שהוא מן המים טמא^ז: **תירגומא אדם.** צפ"צ דחולין (דף לו: פריך אהא שינוא והא משקי קאמר ציו"ד דמשמע צ' משקין^ח והכל לא חייש אהאי פירכא משום דמני לשנויי מאי משקי משקה דעלמא כדלמרת (קדושין ד' סד:) צוגרות דעלמא והתם פריך משום דאית ליה שינוא אחרני^ט:

בר' דרב אידי מידי דהוה ארביעי בקדש מתקף לה רב אשרי רביעי בקדש לא איקרי טמא האי איקרי טמא קשיא ת"ש² וכל משקה אשר ישמה בכל כלי יטמא מאי יטמא הכשיר הכשיר מרישא דקרא שמעת ליה מכל האוכל אשר יאכל וגו' חד בתלושין וחד במחברין וצריכי דאי אשמעינן בתלושין משום דאחשביהו אבל מחברין אימא לא ואי תנא מחברין משום דקיימי בדוכתייהו חשיבי אבל תלושין אימא לא צריכי ת"ש³ אך מעין ובור מקוה מים יהיה טהור מאי יהיה טהור מטומאתו ותלושין מי מכשירין והאמר ר' יוסי בר' חנינא ימשקין בית מטבחיא לא דיין שהן דכן אלא שאין מכשירין תירגומא על דם דאמר ר' חייא בר אבא א"ר יוחנן (ה) מנין לרם קדשים שאינו מכשיר שנא' על הארץ תשפכנו כמים דם שנשפך כמים מכשיר דם

אשר ישמה מוקי לה לקמן לענין הכשר בשמעתין: **פדע.** דלן להם טומאה מן התורה כל עיקר ואפילו לטומאת עצמן: **שפרי העיד יוסף בן יעזר על איל קמצא דכן.** מין חגב שמו איל קמצא דכן שהוא טהור וכשר לאכילה: **ועל משקה צים מטבחיא דכן.** על משקין של צים המטבחים שצבורה כגון הדס והמים שהן דכן שאין מקבלין טומאה אלאמה טומאת משקין דרבנן ובהני לא גזרו משום הפסד קדשים דאי דאורייתא היכי מנז רבנן לטהרינהו: **הא ניחא.** הא דלמרת לר' אלעזר יש להן טומאה לשמואל דלמרת הא דכן דיוסף בן יעזר דכן מלטמא אחרים קאמר אלל טומאת עצמן יש בהן מניית לתרזי דהאי אין טומאה למשקין דקאמר רבי אלעזר לטמא אחרים קאמר דהא מעדותו דיוסף בן יעזר מצינו רחיה לדבריו ויוסף בן יעזר לטמא אחרים קאמר: **אלא לרב דאמר דכן ממש.** קאמר יוסף בן יעזר ואפי' מטומאת עצמן על כרחך רבי אלעזר נמי מטומאת עצמן קאמר: **אחדא.** הא דקאמר ר' אלעזר כדבריו דרבי מאיר אלטמא אחרים טהור דרבי מאיר קאי אלל ליטמא טמא לא סבירא ליה כוותיה: **ה"ג** והא דכדבריו דנפישו קאמר ועוד הא וכן קסני קשיא. דנפישו כלומר כדבריו לשון דברים רבים משמע: **קסבר.** יוסף בן יעזר טומאת משקין אפילו לטומאת עצמן דרבנן: **ושמואל אמר כו' קסבר.** יוסף בן יעזר טומאת משקין דאורייתא לעלמן מן וכל משקה אשר ישמה אלל לטמא אחרים דרבנן וכן גזרו רבנן לטמא אחרים במשקין בעלמא אלל משקין צים מטבחיא לא גזרו לטמא אחרים אלל טומאת עצמן יש בהן דהא מדאורייתא רמיא עליהו ולא מנז רבנן למשקליה: **קרי כאן והבשר אשר יגע כו'.** והני דמשקין לא מטמאין אוכלין דחולין מיהו גבי קדשים אשר יגע בכל טמא כתיב וכיון דלמרת משקין מטמאין מדאורייתא לעלמן בשר קודש הנוגע בהן הרי נגע בטמא: **מידי דהוה ארביעי צקודש.** דהוה ענין פסול ואינו מטמא קודש: **רביעי צקודש לא איקרי טמא.** ומק"י הוא דנפקין לן ביה פסולא לקמן. הלכך כי נגע ציה קודש לא יעזר לטמא אחרים קאמר: **אלא לרב דאמר דכן ממש.** ללא משקה אשר ישמה כו'. דקא שמעתין בכלי חרס שקיבל טומאה מן השרץ וכתיב (ויקרא יא) כל אשר צמכו יטמא מכל האוכל וגו' וכל משקה אשר ישמה בכל כלי יטמא וגו' וקס"ד דהכי קאמר אחד אוכלין שצמכו ואחד משקין שצמכו יטמא וגו' דלא דרשת יטמא יטמא מיהו טומאת עצמן מיהא מיטמו: **מאי יטמא הכשר.** והכי קאמר כל אשר צמכו יטמא מכל האוכל אשר יצא עליו מים או שיצא עליו כל המשקה אשר ישמה בכל כלי הוי הכשר ויטמא האוכל מממת אויר כלי חרס טמא: **בכל כלי היינו משקין תלושין:** דלחשבינשו. הואיל ומלמן גילה דעמו שהוא לרץ להם והוה חשיבתן: **אך מעין ובור יהיה טהור.** דלשמעינן הואיל ומחברין יניחו לא מיטמו הא תלושין מקבלין טומאה וקשיא לרב: **יהיה טהור מטומאהו.** והכי קאמר אס יצא הטמא צמעינ ובור מקוה מים יהיה טהור הואיל ועבד הא שאזנין לא מטהרי ליה: **ותלושין מי מכשיר.** אמנם הוא דמתמה משום דמים תלושין לא חשיבי אלל אשאר משקין לא מתמה דכולהו תלושין יניחו: **אלא שאין מכשירים.** אלאמה הכשר תלושין דרבנן הוא דאי מדאורייתא מלן שקליה ממשקין צים מטבחיא דלא ליכשרו: **לייגמא.** ללא דקתני אין מכשירין אלס דמשקה צים מטבחיא ולא אמים ודס קדשים רחמנא אפקיה דלא ליכשר כדברי חייא: **שנשפך כמים.** דס חולין שאין חשין לקבלו בכלי מכשיר דליחשקש למים אלל דס קדשים מתקבל בכלי וזריך ממנו למנוח ואינו נשפך לאיצור כמים אינו מכשיר דלא איחשקש למים:

בר' דרב אידי מידי דהוה ארביעי בקדש מתקף לה רב אשרי רביעי בקדש לא איקרי טמא האי איקרי טמא קשיא ת"ש² וכל משקה אשר ישמה בכל כלי יטמא מאי יטמא הכשיר הכשיר מרישא דקרא שמעת ליה מכל האוכל אשר יאכל וגו' חד בתלושין וחד במחברין וצריכי דאי אשמעינן בתלושין משום דאחשביהו אבל מחברין אימא לא ואי תנא מחברין משום דקיימי בדוכתייהו חשיבי אבל תלושין אימא לא צריכי ת"ש³ אך מעין ובור מקוה מים יהיה טהור מאי יהיה טהור מטומאתו ותלושין מי מכשירין והאמר ר' יוסי בר' חנינא ימשקין בית מטבחיא לא דיין שהן דכן אלא שאין מכשירין תירגומא על דם דאמר ר' חייא בר אבא א"ר יוחנן (ה) מנין לרם קדשים שאינו מכשיר שנא' על הארץ תשפכנו כמים דם שנשפך כמים מכשיר דם

לרושין דלא מטמו ואפילו משקה בית מטבחיא מכשיר, והאמר ר' יוסי בר' חנינא משקה בית מטבחיא לא דיין שהן דכן אלא שאין מכשירין. ושנינו דהם אינו מכשיר כר' יוחנן דאמר דם הנשפך כמים מכשיר, אבל דם קדשים שאינו נשפך כמים אלא מתבאר במזק אינו מכשיר.

עין משפט נר מצוה

קיד א מיי פ"ד מהל' אבות העומאה הלכה ז:
קבז ב ג ד מיי פ"י מהלכות טומאת חולקין הלכה טו:
קבז ה מיי פ"א מהל' פסולי המקדשין הלכה לו פ"ו מהל' טומאת חולקין ה' טו:

תורה אור השלם

1. והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל באש ישרוף והבשר כל טהור יאכל בשר. ויקרא ז ט
2. מפל האכל אשר יאכל אשר יבוא עליו מים טמא וכל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא:
ויקרא יא לד
3. אך מעין ובור מקוה מים ידקה טהור ונגע בגבלתם יטמא:
ויקרא יא לו
4. רק דהם לא תאכלו על הארץ תשפכנו כמים:
דברים יב טז

רבינו חננאל (המשך)

דכן דמשקין אכור ר' אליעזר כר' מאיר סבירא ליה דסבר ליטמא טמא אבל טומאת עצמן יש בהן. ופרקינן אליבא דרב מאי כדבריו אחרא, פירוש דמדה ר' אליעזר ר' מאיר אסיפא דאמר לטמא אחרים טהור, ופליגי עליה ארישא דאמר ליטמא טמא. והא דרבינא דאמר וכן היה ר' אליעזר אומר כדבריו דנפשה שאין טומאה למשקין כלל עלתה בקשיא. אמר מר ועל משקה בית מטבחיא דכן בר אמר דכן קסבר מדאורייתא. קסבר טומאת משקין מדרבנן היא, ובמשקה בית המטבחים לא גזרו. ושמואל אמר דכן שאנין מטמאין אחרים אבל חן עצמן מיטמאין. דקסבר טומאת משקין לעצמן היא מדאורייתא. ולטמא אחרים דרבנן, וכי גזרו רבנן לטמא אחרים וכלתו משקה בית המטבחים. וקשיא לן אליבא דשמואל דאמר טומאת משקין עצמן יש בהן ואנין מטמאין אחרים מדאורייתא, והכתיב והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל, הנה כלל המקרא כל מנג טמא לא יאכל, ואין אמר שמואל חן עצמן טמאין וכן דכן מלטמא אחרים. ושנינו עשאוהו כרביעי שהוא עצמו פסול ודחינו בו טהור, ודחינו רביעי לא איקרי טמא, פסול איקרי, הא איקרי טמא, ועלית בקשיא לשמואל. ודחינו להקשות לרב דאמר דכן ממש, ח"י וכל משקה אשר ישמה בכל כלי יטמא, הנה המשקה מיטמא. ושנינו מאי יטמא דכתיב בהאי קרא יכשיר (ו) האוכל זה המשקה שנפל עליו לקבל טומאה. ודחינו ההכשרה של אוכלין כבר לדמורנו מרישה דקרא, דכתיב מכל האוכל אשר יאכל אשר יבוא עליו מים טמא. ושנינו לעולם תרויהו להכשיר, והא קרא דכתיב בכל כלי יטמא תלושין מן הקרקע ותותים בכלי דמכשיר, והאי קרא דכתיב אשר יבוא עליו מים טמא, למחברין בקרקע דמכשיר, כגון הפציות והנהרות והבורות וכיוצא בהן וצריכי וכו'. ח"י אף מעין ובור מקוה מים יהיה טהור, מטמאין. והאי תלושין מיטמו. ודחינו מאי יהיה טהור הכין פירושיה דקרא, כל כלי (י) טמא שיבוא במעין ובור דר"מ מיה יהיה טהור מטמאין. ואקשינן נמי לרב דאמר כי כתיב קרא תלושין דלא מטמו ומכשיר, וכל